

6. PROGRESSIV OCH HÅLLBAR OFFENTLIG FÖRVALTNING

Bilagan uppdateras den 12 oktober med detaljerade beskrivningar av temana:

6.1.1 Differentieringen av kommunernas uppgifter: Nuläge och utvecklingsutsikter

6.1.2 Funktionen hos metoden för bedömning av iakttagandet av den kommunala finansieringsprincipen samt nya mätmetoder

6.1.3 Harmoniseringen av de långvariga tjänsterna för äldre i landskapen samt kostnadseffekterna av detta

6.2 Effektbasering som styrinstrument för anordnare

Övre gräns för det disponibla anslaget: 170 000 €

Tidsplan: 01/2019–12/2019

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

I landskaps- och vårdreformen skiljs anordnare och producent åt och många tjänster får en mångproducentmodell. Anordnarens uppgift är att styra tjänsteproduktionen så att landskaps- och vårdreformens mål uppfylls bland annat när det gäller att kontrollera kostnadsökningen, att tjänsterna ska vara kundcentrerade, jämlika och att kvaliteten och effektiviteten ska vara bättre. Det är alltså viktigt att lyckas styra produktionen för att kunna uppnå landskaps- och vårdreformens mål. I Finland har man erfarenhet både av intern och extern styrning av tjänsteproduktionen, men flera utmaningar har uppdragats i styrningen och de senaste åren har många interna beställare-producent-modeller slopats.

Traditionellt har styrningen av offentligt producerade social- och hälsovårdstjänster varit koncentrerad på att styra kostnaderna antingen genom budgeter eller avtalspris. Det här har delvis dikterats av det praktiska, eftersom ekonomiska data har funnits att tillgå på ett tillförlitligt och relativt jämförbart sätt, till skillnad från exempelvis uppgifter som beskriver kunders erfarenheter eller tjänsternas effektivitet. Även när styrningen har lagts ut på entreprenad har priset ofta varit i centrum. I vårdreformen finns det också en risk för att fokus läggs på att kontrollera kostnaderna, eftersom kontrollen av kostnadsökningen har uppgetts som ett konkret mål för reformen. Om fokus ligger på kostnaderna kan det dock leda till deloptimering: inbesparing på ett ställe leder till ökade kostnader på ett annat. Samtidigt föreligger det en risk för att det äventyrar jämlik tillgång på tjänster och införandet av nya vårdmetoder.

Utmaningarna med att styra social- och hälsovårdstjänsterna är inte bara ett problem i Finland, utan de flesta västerländska länder brottas med samma problem. En övergång till ett effektivitetsbaserat system har presenterats som en lösning på social- och hälsovårdens utmaningar. Det här skulle innebära att man förutom att kontrollera kostnaderna dessutom skulle samla in uppgifter om resultat och effekt på människors hälsotillstånd, funktionsförmåga och livskvalitet. Uppgifter behövs både på befolkningsnivå och på hälsoproblems- och klientgruppsnivå, och granskningen skulle göras för hela vård- eller servicekedjan. I ett system som bygger på effektivitet är det också möjligt att hitta gemensamma mål för anordnare och producenter, vilket skulle leda till att man kunde frångå polariseringen av de nuvarande styrmodellerna och gå mot en modell som bygger på kom-

panjonskap. I en sådan modell drar båda parter nytta av att uppnå de gemensamma målsättningarna. Alliansmodeller som bygger på kompanjonskap har testats i olika branscher, bland annat i byggprojekt, men inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster har bara ett fåtal kompanjonskapsmodeller byggts upp. För att hitta gemensamma mål och för att kunna införa en ersättningsmodell som bygger på målen måste man få en bättre uppfattning om hur man ska närma sig målen och vilka alternativ som erbjuds.

För tillfället utvecklas landskapens informationsledning i många projekt som utgår så väl från data-innehåll som dataprocessen (teknologi). Centrala nationella projekt som utredningen ska vara förknippad med är bland andra Landskapsinformationsprogrammet och KUVA-programmet om kostnader och effektivitet. Arbetsgrupper vid olika ministerier arbetar också för att stöda tjänsteproduktionens styrning.

Forskningsfrågor:

- Vilka element som grundar sig på effektivitet har införts i styrningen av social- och hälsovårdstjänster och tillväxttjänster i Finland och utomlands? Vilka erfarenheter har man av dessa?
- Hur kan kostnadseffektiviteten användas som referensram för styrmodellen för anordnare och i ersättningsmodellerna för producenter? Går det att hitta gemensamma mål för anordnare och producenter genom effektivitet?
- Hur kan effektivitetsbaserad styrning tillämpas på tjänster som omfattas av valfriheten och servicekedjor där många producenter deltar?
- Hur ska man gå vidare med uppbyggnaden av en effektivitetsbaserad modell? Vilka saker ska definieras och styras på nationell nivå och vad ska landskapen få bestämma själva?

Samband med genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Landskaps- och vårdreformen ([webbplats](#)) och informationsledning ([webbplats](#))

Finansministeriets [landskapsinformationsprogram](#)

Rapportering:

Projektet producerar information om effektivitetsbaserad styrning i styrningen av social- och hälsovårdstjänster och tillväxttjänster.

Inom projektet framställs en slutrapport på finska med ett sammandrag på engelska och dessutom en mellanrapport med preliminära resultat och observationer 5/2019.

6.3 Helhetsbilden av och framtiden för nationell prognostisering

Övre gräns för det disponibla anslaget: 100 000 €

Tidsplan: 02/2019-01/2020

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Målsättningen med den nationella prognostiseringen och statsrådets prognostiseringsprocesser är att finländskt beslutsfattande ska ha tillgång till bästa möjliga uppfattning om framtiden. Förvaltningen ska kunna möjliggöra framtida handlingar genom att erbjuda gemensamma verksamhetsmodeller och forum för prognostisering och genom att skapa en gemensam kunskapsbas. Det gemensamma tillvägagångssättet för nationell prognostisering är relativt nytt än så länge och utvecklas systematiskt. Det saknas en uppdaterad helhetsbild av faktorer, målsättningar, olika verksamhetsmodeller och verktyg för nationell prognostisering och om deras effektivitet. Det behövs till exempel information om hur olika aktörer fungerar som en interaktiv helhet och om prognostiseringsens teman och innehåll har varit effektiva och relevanta.

I det här projektet görs en heltäckande och uppdaterad utredning av finländska prognostiseringsaktörer och om de viktigaste prognostiseringsprocesserna. Kartläggningen kan ske på nationell och regional nivå och omfatta olika nätverksbaserade aktörer och nya samarbetsstrukturer. Den framtidsinriktade forskningen utreder hur det ligger till med prognostiseringskompetensen hos de viktigaste prognostiseringsaktörerna i Finland. Det bör fästas uppmärksamhet vid hur det ligger till med prognostiseringskompetensen och -förmågan och vid möjligheterna med dem. I utredningen granskas processer och kunskaper, men även resursfördelningen för prognostisering och de målsättningar och den tyngd verksamheten har fått i olika organisationer. Dessutom innehåller utredningen ett sammandrag av de metoder och de program som används i prognostiseringsverksamheten i Finland.

Till projektet hör också en utvärdering av det gemensamma och ständiga prognostiseringsarbetet och tillvägagångssättet för den nationella prognostiseringen, och där ges förslag på hur verksamheten kan utvecklas.

Projektet genererar gemensam information som stöder det nationella prognostiseringsarbetet, uppgifter som stöder framtida beslut om att ordna prognostiseringsverksamhet och information som följer och bedömer effekterna av de nuvarande prognostiseringarna.

Forskningsfrågor:

- Hur ser det ut för den finländska nationella och regionala prognostiseringsverksamheten just nu? Vilka är de viktigaste prognostiseringsaktörerna och vilka slags nätverk och processer har de?
- Vilka slags målsättningar har olika organisationer för prognostiseringsverksamheten och -informationen och hur har prognostiseringsverksamheten blivit en del av den strategiska planeringen och beslutsfattandet?
- Vilken nivå ligger kompetensen hos de viktigaste prognostiseringsaktörerna på och var finns de största bristerna och nya möjligheter?
- Hur fördelas resurserna inom prognostiseringsverksamheten, vilka verktyg (t.ex. program) har prognostiseringsaktörerna tillgång till och vilka slags prognostiseringsmetoder används? Vilka är de viktigaste resultaten prognostiseringsverksamheten har gett upphov till?

- Hur har det nationella tillvägagångssättet för prognostisering som använts sedan 2014 påverkat användningen av prognostiseringsinformationen och -kompetensen på olika platser nationellt? Hur genomförs beslutsfattningen på olika nivåer? Hur ser prognostiseringskapaciteten ut inom förvaltningen? Hur fungerar tillgången till information, delningen och samarbetet?
- Vilket skulle vara det bästa sättet att förverkliga prognostiseringsarbete regionalt och nationellt? Hur utnyttjas de internationella nätverken och kompetensen?

Samband med genomförandeplanen för regeringsprogrammet, statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet:

Med den information som produceras stöds nationell prognostiseringsverksamhet och dess framtid. Informationen är en bedömning av den nationella prognostiseringsverksamheten och effekterna av den.

Nationellt tillvägagångssätt för prognostisering (läs mer om prognostisering på statsrådets [webbplats](#))

Rapportering:

Efter projektet produceras en visuell utredning av hur den nationella prognostiseringsverksamheten ser ut nu och om dess framtid. Utredningen förväntas vara lösningsorienterad, konkret och visuell. Slutrapporten ska vara koncis och omfatta rekommendationer.